

Ο Καθηγητής Αρχιτεκτονικής του ΕΜΠ και συντονιστής του Κοινωνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες «Καλώς ς Τους» εξηγεί πως ο εθελοντισμός και η αλληλεγγύη έλυσαν τα χέρια του κράτους και των διεθνών οργανισμών απέναντι στα προβλήματα του προσφυγικού.

Στο στρατόπεδο της Φιλιππιάδας, ανάμεσα σε κύματα ανθρώπων που έφταναν στο σημείο αναζητώντας φιλοξενία, μια αλληλέγγυα που εργαζόταν στην αποθήκη συλλέγοντας τις προσφορές του κόσμου συνυπήρχε δύσκολα με τον διοικητή του στρατοπέδου. Εκείνη διαμαρτυρόταν για την επικρατούσα κατάσταση και τα εμπόδια που της έβαζε ο βαθμοφόρος. Εκείνος με τη σειρά του διαμαρτυρόταν για τους αυτοσχεδιασμούς της. Ανάμεσά τους, ένας καθηγητής Αρχιτεκτονικής του ΕΜΠ που αποφάσισε να τους βάλει να καθίσουν στο ίδιο τραπέζι. Να τους εξηγήσει πόσο σημαντικό είναι το γεγονός ότι εκείνη «διοικεί» μέσα σε ένα στρατόπεδο ανδρών, καθώς και το ότι εκείνος συνεργάζεται με μια εκπρόσωπο του αντιεξουσιαστικού χώρου έχοντας έναν κοινό στόχο. Να τους εξηγήσει ότι αυτό που τους συμβαίνει είναι πρωτοφανές και οφείλουν να συνεργαστούν για να τα βγάλουν πέρα.

Αυτή είναι μία από τις πολλές εικόνες που αντίκρισε ο συντονιστής ενός κοινωνικού συμβουλίου για τους Πρόσφυγες. Το Καλώς Τους δημιουργήθηκε τη στιγμή της προσφυγικής κρίσης, την ώρα που έκλεισαν τα σύνορα, που μπλόκαρε η Ειδομένη, που είχαμε χιλιάδες αφίξεις προσφύγων στα νησιά. Καθώς υπήρξε ένας από εκείνους που θέλησαν να μεταδώσουν το ιδανικό της αλληλεγγύης, τόσο εντός των συνόρων όσο και στην Ευρώπη, ο Νίκος Μπελαβίλας εξηγεί στην Propaganda γιατί η ελληνική φιλοξενία υπήρξε πρωτοφανής, το πως οι εθελοντές ολοκλήρωσαν τον κύκλο προσφοράς τους αφήνοντας πλέον το κράτος ως κύριο ρυθμιστή της ένταξης όσων σταμάτησαν να αναζητούν επικίνδυνες διεξόδους μέσω των βουνών, της θάλασσας και των δουλεμπόρων.

Όσοι στελέχωσαν αυτό το κοινωνικό συμβούλιο για τους πρόσφυγες κατάλαβαν εγκαίρως πως σε μια ανθρωπιστική κρίση τέτοιων διαστάσεων η δημιουργία ενός κινήματος δεν θα μπορούσε από μόνη της να φανεί αποτελεσματική. «Ενώ στο μυαλό όλων μας συνέχιζαν να υπάρχουν μοντέλα παλαιότερων εποχών, φάνηκε πως μικρές ομάδες ανθρώπων με ενιαίους στόχους και συμφέροντα μπορούν να πετύχουν πιο εύκολα και γρήγορα τους στόχους τους». Το πρόβλημα που αναδείχθηκε εκείνη τη στιγμή δεν ήταν η ανυπαρξία ανθρώπων που θα βοηθήσουν τους πρόσφυγες, αφού υπολογίζεται πως πάνω από 10.000 εθελοντές συμμετείχαν ενεργά στην υποδοχή και ομαλή προσαρμογή τους. Τι ήταν λοιπόν αυτό που έλειπε και προσπάθησε να καλύψει με τις δράσεις του το Καλώς Τους; «Απουσίαζε εκείνος που θα αναλάμβανε έναν θεραπευτικό και πυροσβεστικό ρόλο ώστε να μπορέσουν να επικοινωνήσουν ομαλά ο κρατικός τομέας, οι διεθνείς οργανισμοί, οι εθελοντές, οι αλληλέγγυοι, και ο κόσμος που προσέφερε ό,τι μπορούσε».

Η επικοινωνία μεταξύ των «παιχτών» του προσφυγικού φαίνεται πως ήταν ένα από τα επίπονα ζητήματα που προέκυψαν την άνοιξη του 2015. «Σκέψου πως υπήρχαν αλληλέγγυοι και ομάδες που ήταν πολιτικά στρατευμένες, που στεκόντουσαν ενάντια στην κυβερνητική πολιτική με αποτέλεσμα να οδηγούμαστε σε εκ διαμέτρου αντίθετες προτάσεις για την αντιμετώπιση των προσφύγων», λέει ο κ. Μπελαβίλας. «Υπήρξαν κρατικοί αξιωματούχοι που δεν δέχονταν τις συλλογικότητες της αλληλεγγύης και τυπικοί γραφειοκράτες που τους φαινόταν αδιανόητο να επικοινωνήσουν με έναν εθελοντή και να συνεργαστούν μαζί του σε μια λογική του “ποιος είσαι εσύ, εγώ θέλω εντολή από τον διευθυντή μου”».

Μέσα σε έναν οργανωτικό αναβρασμό και σε μια συνεχή προσπάθεια εξεύρεσης λύσεων στα προβλήματα που προέκυπταν, όσο η σκέψη για το φευγικό υποχωρούσε στο μυαλό των προσφύγων και τη θέση της έπαιρνε η αναζήτηση ενός σημείου ένταξης, ένα ήταν το καίριο μέλημα του κοινωνικού συμβουλίου: η πίεση για την ένταξη των προσφυγόπουλων στα σχολεία. Μια προσδοκία που υλοποιήθηκε. Διπλά όμως στις αγνές προθέσεις των εθελοντών και την άμεση κινητοποίηση του Υπουργείου Παιδείας υπήρξαν αντιδράσεις όπως αυτή που είδαμε από ορισμένους γονείς στο Ωραιόκαστρο, μια αντικαμπάνια που υπαγόρευε πως τα παιδιά αυτά αποτελούσαν μέχρι και μολυσματικό κίνδυνο για τον τοπικό πληθυσμό. «Επειδή υπήρξαν αυτές οι φωνές, αντιλαμβάνεσαι ότι η δουλειά μας έπρεπε να γίνει με πάρα πολύ μεγάλη προσοχή και το ζήτημα της υγείας να είναι απολύτως εξασφαλισμένο. Το ΚΕΕΛΠΝΟ κινητοποιήθηκε άμεσα και με ταχύτατους ρυθμούς για τα ελληνικά δεδομένα με αποτέλεσμα τα προσφυγόπουλα να είναι πιο υγιή από τα ελληνόπουλα αφού μεγάλο ποσοστό της δεύτερης κατηγορίας δεν εμβολιάζονται, είτε γιατί οι γονείς τους είναι αμελείς είτε γιατί χιλιάδες από αυτούς πιστεύουν ότι τα εμβόλια κάνουν κακό. Ακόμα και αν υπήρξαν αντιδράσεις λοιπόν από μικρές ομάδες σε κάποιες περιοχές όταν τα παιδιά αυτά βρέθηκαν στα σχολεία του Λαυρίου, του Μοσχάτου, του Ταύρου και των Πετραλώνων βιώσαμε μόνο πανηγύρια αγάπης».

Κατά τον ίδιο το γεγονός πως στον χώρο των προσφυγικών δομών -είτε αυτές ήταν κρατικές, είτε αυτοσχέδιες- από την πρώτη στιγμή υπήρξε μέριμνα για τα παιδιά, είναι μια ατράνταχτη απόδειξη του υψηλού βαθμού αλληλεγγύης και συνείδησης της κοινωνίας μας. «Σε συνεργασία με τους διεθνείς οργανισμούς τόσο αυτοί που είχαν ασχοληθεί στο παρελθόν με την διδασκαλία παιδιών αποκλεισμένων όσο κι εκείνοι που δεν είχαν αντιμετωπίσει κάτι ανάλογο στη ζωή τους όπως ο συνταξιούχος δάσκαλος της Κόνιτσας -εκείνος που δήλωσε τη διαθεσιμότητά του στήνοντας το πρώτο αυτοσχέδιο σχολείο στον ξενώνα της περιοχής- πήραν τα παιδιά άμεσα υπό την προστασία τους».

Στην αντίπερα όχθη και παρά την κινητοποίηση του κόσμου που γέμιζε αποθήκες όπως της Ε1 με τρόφιμα και ρούχα, όσον αφορά την αναζήτηση σπιτιών που θα μπορούσαν να φιλοξενήσουν πρόσφυγες, ο Νίκος Μπελαβίλας εξηγεί πως πρόκειται για ένα εγχείρημα που

δεν πήγε εξίσου καλά, αφού η χρηματοδότηση που έλαβαν οι ΜΚΟ και η Ύπατη Αρμοστέια από την Ε.Ε. δεν αξιοποιήθηκε για τη διάθεση του προβλεπόμενου αριθμού κλινών που έφταναν τις 20.000. Σε συνδυασμό με την κατά τόπους αδιαφορία της τοπικής αυτοδιοίκησης, θεωρεί πως αν δεν μειωθεί ο πληθυσμός στα μεγάλα camp οι επιπτώσεις στη ζωή των προσφύγων θα είναι μακροχρόνιες. «Αυτές οι δομές θα εξελιχθούν σε προσφυγούπολεις και οι κάτοικοί τους θα μειονεκτούν πάντα. Θα έχουν λιγότερες ευκαιρίες σε σχέση με την υπόλοιπη κοινωνία, τα παιδιά τους θα είναι υποδεέστερα όσον αφορά το κοινωνικό status. Αυτοί οι άνθρωποι πρέπει να βρεθούν μέσα στην πραγματική κοινωνία, μέσα σε συνθήκες που θα τους επιτρέπουν να προχωρήσουν στη ζωή τους. Να ενταχθούν κανονικά, να σπουδάσουν τα παιδιά τους, να βρουν κάποια δουλειά ή να ανοίξουν μια δική τους».

Για τον συντονιστή του Καλώς Τους, η άμεση ανάγκη για αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος ανέδειξε μια νέα πολιτική γεωγραφία «Με εξαίρεση τον δήμο του Περάματος, οι δήμαρχοι της Αριστεράς απείχαν από αυτή τη διαδικασία φροντίζοντας τους πρόσφυγες αλλά καρτ, ασκώντας κριτική εξ αριστερών και λέγοντας πως δεν θέλουν camp, χωρίς όμως να παρέχουν άδεια κτίρια προσφέροντας μια ανακούφιση. Είδαμε στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ και του ΚΚΕ τόσο φοβισμένα απέναντι στο ζήτημα ώστε να μην τολμούν να χτυπήσουν το χέρι στο δημοτικό συμβούλιο για να υπερασπιστούν τους πρόσφυγες. Παράλληλα, είδαμε δημάρχους που δίχως να έχουν αριστερές πεποιθήσεις διέθεσαν τις πόλεις τους, έδειξαν πολύ πιο γενναιόδωροι, πολύ πιο έτοιμοι, λιγότερο αγκυλωμένοι στις προσωπικές τους αντιλήψεις. Όταν ο ουμανισμός λοιπόν υπερτερούσε από το ατομικό ή το πολιτικό σχέδιο του καθενός, φάνηκε πολύ καθαρά πως η δήλωση της αριστεροσύνης και τα γαλόνια δεν λένε απολύτως τίποτα αν δεν πάρει κανείς ένα προσωπικό ρίσκο μέσα σε μια θύελλα όπως αυτή του προσφυγικού».

Τη στιγμή που τα εγχώρια media αναδείκνυαν σαν κεντρικό θέμα εκείνους που στέκονταν έξω από τα σχολεία αρνούμενοι να δεχτούν την ένταξη των προσφυγόπουλων σε αυτά και ενώ το το προσφυγικό ασθενούσε στην κυβερνητική ατζέντα, ο Νίκος Μπελαβίλας συνειδητοποιούσε πως «η ελληνική φιλοξενία είναι κάτι που υπάρχει και αποδείχθηκε, η εμπλοκή της κοινωνίας στο προσφυγικό ήταν συγκλονιστική. Ενώ όλο και λιγότεροι έβγαιναν δημόσια να υπερασπιστούν την υπόθεση των προσφύγων και με τη βοήθεια των καναλιών κυριάρχησε το μοντέλο ανθρώπου που φοβάται ότι το παιδί του θα κολλήσει ηπατίτιδα, οι κινήσεις αλληλεγγύης δεν έπαψαν. Κι ενώ στη Γερμανία κατάφεραν με τέτοια ευρήματα να ανατρέψουν μέσα σε μια εβδομάδα το θετικό κλίμα που είχε η κοινή της γνώμη για τους πρόσφυγες, εδώ κανενός είδους εύρημα δεν μπόρεσε να βάλει φωτιά σε ό,τι κάναμε».

Πόσο εκτιμά ότι θα αντέξει η αλληλέγγυα στάση της ελληνικής κοινωνίας; «Όσο οι άνθρωποι με ευαισθησίες μπορούν να υψώνουν την φωνή τους απέναντι σε άλλες φωνές.

Όπου βγήκαν μπροστά αυτοί οι άλλες φωνές σιώπησαν, όπου λούφαξαν οι φωνές του ρατσισμού κυριάρχησαν». Ανεξάρτητα με το αν κανείς διαφωνεί όσον αφορά τις μεθόδους με τις οποίες αντιμετωπίστηκε το προσφυγικό, ο συντονιστής του Καλώς Τους διακρίνει πως αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε σε μια κατάσταση σταθεροποίησης και θεσμοποίησης του προσφυγικού, το κράτος καλείται να παίξει πιο ενεργό ρόλο για την προσαρμογή αυτών των ανθρώπων ενώ οι εθελοντές παύουν να είναι ο κεντρικός πυλώνας διεύθυνσης των προβλημάτων που προκύπτουν.

Κάπως έτσι, το κοινωνικό συμβούλιο στο οποίο συμμετείχε ενεργά κλείνει τον κύκλο του. «Προσωπικά το έχω αποδεχθεί και χαίρομαι, ωστόσο πάντα θεωρούμε πως εμείς θα χειριζόμασταν καλύτερα τα πράγματα από έναν γραφειοκράτη, από ένα κρατικό στέλεχος. Η διαφορά είναι ότι δεν μπορούμε να το κάνουμε διαρκώς, πρέπει να αποκτήσει μια μονιμότητα αυτή η ιστορία. Εμείς ελπίζουμε να υπηρετήσουμε τους πρόσφυγες με έναν συντεταγμένο τρόπο, μέσα από τις δομές και δίπλα σ' αυτές. Δεν είναι η κοινωνία πλέον που οφείλει να πάρει στην πλάτη της την επίλυση του προσφυγικού, όσο το ίδιο το κράτος».

Πηγή: m.propaganda.gr